

**Belediye Kanununun 15 ve 110 ncu maddelerinin de-
ğiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, Maliye
ve Bütçe Komisyonları raporları (1548)**

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/516 - 6/353

4 . II . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 ev 110 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 31 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başbakan
Ş. Saracoğlu

Gerekçe

Belediyelerimiz; Kamu menfaatleriyle ilgili hizmet tesislerinin çoğunun gelirlerinin azlığı yüzünden lâyıki ile başaramamaktadır.

İstanbul ve Ankara gibi diğerlerinden daha varlıklı belediyelerimizin bile meselâ, su ihtiyacı karşısında çekmekte olduğu sıkıntılar malûmdur. Belediye gelirlerini artırmak maksadiyle Büyük Millet Meclisine bir kanun tasarısı sunulmuş bulunmakta isede, bu tasarının kanun halini alması ile ihtiyaç tamamiyle sağlanmış olamayacağından belediyelerin adi gelirleriyle karşılanması mümkün olmayan hizmetleri için olağanüstü gelirlere baş vurabilmeleri zaruri görülmüştür.

Ancak, şimdilik bunun için yeni gelir kaynakları aranması yoluna gidilmiyerek muhtaç asker ailelerine yardım hakkındaki 4109 sayılı kanunda esasen mevcut olan kaynaklardan faydalanılması uygun görüldü. Çünkü, bu kaynaklar asker ailelerinden muhtaç olanlara yapılacak yardımın üstünde gelir sağlamağa elverişlidir. Bu kaynaklara şehir ve kasabalarda içme suyu olarak sayaçla tevzi edilen suyun metre küpüne dört kuruşa kakadar zam yapılması kaydı eklendi. Adı geçen matrahlardan kanunun 7 nci maddesinde bahis konusu olan kazanç, bina, vergilerine yapılacak zamlar eskisi gibi munhasıran asker ailelerine yardım ihtiyacına tahsis edilmiş olarak kalmaktadır. Bu kaynaklara müracaat edilmesi; hizmetlerin âdi gelirlerle karşılanamaması halinde ve ihtiyacın derecesine göre belirli müddetle Belediye meclislerinin kararına ve bütçeleri tasdika yetkili makamların onamına bağlı tutulmuştur.

4109 sayılı kanun gereğince tahsil edilmiş olupta bu kanunun yayımlandığı tarihe kadar belediyelerde sarfedilmemiş olan paralardan asker ailelerine yapılacak yardım ihtiyacından artan paraların diğer belediye hizmetlerine harcanabilmesi maksadiyle tasarıya bir geçici madde eklendi.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/548

Kanun No. 22

3 . V . 1946

Yüksek Başkanlığa

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 ve 110 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 31 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısı Komisyonumuza havale olunmakla İçişleri Bakanı huzuriyle incelendi.

I - Belediye gelirlerinin azlığı dolayısıyla belediyelerimizde halkın en zaruri ihtiyaçlarının tamamen temin edilemediği ve bu hizmetlerin aksadığı görülmektedir. Bilhassa, şehirlerimizin büyük derdi olan içmesu işini derhal ve ehemmiyetle halledilmesi lâzımgelen umumi ve hayati bir dâva olarak kabul etmek lâzımdır.

Komisyonumuz, Hükümetin bu hususta almak istediği tedbirleri prensip itibariyle çok yerinde bulmakla beraber bu işin teklif edilen şekilde, asker ailelerine yardım hakkındaki 4109 sayılı kanunun tâyin ettiği gelir kaynaklarına daimî surette müracaat şeklinden ziyade Belediye Vergi ve Resimleri Kanununda yapılacak tadillerle başarılmasını daha uygun bulmuştur. Esasen belediye vergi ve resimleri hakkında Hükümet tarafından hazırlanan kanun tasarısının Komisyonunda bulunması bu işin geciktirilmeden daha elverişli surette halini kolaylaştırmış bulunmaktadır. Bu sebepten tasarının daimî olarak tesisini hedef tuttuğu gelir kaynaklarının Belediye Vergi ve Resimleri Kanununda tetkikini ve gerekirse Belediye Kanununda değişiklikler yapılmasını uygun bulmuş ve meseleyi incelemeye başlamıştır.

II - Tasarının geçici maddesi asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki 4109 sayılı kanun gereğince tahsil edilip ihti-

yaçtan fazla kalarak harcanamıyan paraların belediyelerin su gibi çok mübrem ihtiyaçlarına tahsisini hedef tutmaktadır.

Komisyonumuz, 4109 sayılı kanun hükümleri gereğince başka yere tahsisine imkân olmayan bu paraların yıllarca bir yere sarfedilemeden beklemesinde hiçbir fayda bulmadığı gibi halk tarafından ödenen bir paranın yine halkın en zaruri ihtiyaçlarından başlıcası olan içmesuyu tesislerine sarfına mezuniyet verilmesini yerinde ve bu hususun ayrı bir kanun ile tedvinini Hükümetle de mutabık kalarak muvafık bulmuştur. Bu madde ile belediyelere verilen yetki, 1945 yılı sonuna kadar 4109 sayılı kanun gereğince toplanıp asker ailelerinden muhtaç olanlara sarfedildikten sonra artan paraların bir defaya mahsus olmak üzere içmesuyu tesislerine sarfedilmesini ve bilhassa İstanbul'daki su derdinin hallinde büyük bir adım atılmasını sağlayacaktır.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna ve-
rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri Komis-

yonu Başkanı

Tekirdağ

C. Uybağın

Kâtip

Trabzon

S. Abanozoğlu

Elâzığ

İ. Yalçın

İzmir

H. Önarar

Tokad

C. Kovalı

Başkan V.

Çoruh

A. Tüzün

Balıkesir

S. Uzun

Erzurum

N. Elgün

Kayseri

A. H. Kalaç

Sözcü

Bolu

H. Ş. Adal

Bursa

F. Güvençiren

Giresun

N. Östen

Sivas

E. Diadar

Zonguldak

B. Vardar

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/548

Karar No. 25

9 . V . 1946

Yüksek Başkanlığa

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 ve 110 ücu maddelerinin değiştirilmesine dair İçişleri Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 4 . II . 1946 tarihinde ve 6/353 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan ve komisyonunuza havale buyurulan kanun tasarısı ile gerekçesi ve İçişleri komisyonunun raporu İçişleri Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde incelendi :

Tasarının daimî olarak tesisini hedef tuttuğu gelir kaynaklarının belediye vergi ve resimleri kanununda tetkikinin ve gerekirse Belediye kanununda değişiklikler yapılmasının daha uygun olacağı yolundaki İçişleri Komisyonunun noktai nazarinca komisyonunuza da istişak edilmiş ve 1945 yılı sonuna kadar 4109 sayılı kanun gereğince toplanıp asker ailelerinden muhtaç olan-

larına sarfedildikten sonra artan paraların bir defaya mahsus olmak üzere içmesuyu tesislerine sarfedilmesine yetki verilmesi yerinde görü-lerek İçişleri Komisyonununun 4109 sayılı kanuna ek olarak tesbit ettiği madde ayrıten kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna veril-mek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Ko. Başkanı	Sözeli	Katip
İstanbul	İzmir	Ankara
A. Bayındır	Ş. Adıgüzel	M. Aksoy
Afyon K.	Kastamonu	Malatya
S. Yurtkoru	H. Çelen	M. N. Zabcı
Siirt	Tokad	
S. Tunçay	G. Kovalı	

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/548
Karar No. 84

14. V. 1946

Yüksek Başkanlığa

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 ve 110 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair İçişleri Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 4. II. 1946 tarihli ve 6/353 sayılı yazısıyla Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı, İçişleri ve Maliye Komisyonları raporlarıyla birlikte Komisyonumuza tevdi buyurulmakla İçişleri Bakanı Hilmi Uran hazır oluğu halde okundu ve incelendi.

Belediyelerin âdi gelirleri ile karşılanamıyan ihtiyaçlarının giderilmesini ve hususiyle şehir ve kasabaların içme suyu ihtiyaçları için gereken tesislerin biran evvel yapılabilmesini sağlamak maksadiyle başvurulabilecek olağanüstü gelir kaynakları bulunması ve 4109 sayılı kanunda mevcut gelir kaynaklarının daimî olarak tesisi için düşünülen hükümlerin Belediye Vergi ve Resimleri Kanununda yapılacak değişiklikler ile başarılması ve 4109 sayılı kanun hükmü gereğince tahsil edilerek Belediyelerde biriken ve başka yerlere sarfına imkân olmıyan paraların, tahsil edildikleri şehir ve kasabalarda

su tesislerine sarfına yetki veren hükmün ayrı bir kanun halinde tedvin edilmesi hakkında İçişleri Komisyonu raporunda ileri sürülen düşünceler Komisyonumuzca da uygun görülmüş ve bu hususta hazırlanan madde kabul edilmiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Bu rapor Söz.
Tokad	Edirne	İzmir
H. N. Keşmir	M. Gündüzalp	M. Birsal
Kâtip		
İstanbul	Aydın	Çanakkale
F. Öymen	R. Alpman	S. T. Arsal
Diyarbakır	Giresun	Giresun
Ş. Uluğ	M. Akkaya	A. Sayar
Hatay	İsparta	İstanbul
H. Selçuk	M. Karaağaç	İ. H. Ülkmen
Kayseri	Kütahya	Mardin
F. Baysal	H. Pekcan	R. Erten
Yozgad		Yozgad
S. İçöz		A. Sungur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 ve 110 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 34 ncu fıkrası aşağıdaki tarzda değiştirilmiştir:

34. «Hazarda ve seferde 45 günden fazla müddetle askerlik hizmetinde bulunanların muhtaç ailelerine enaz o yerin asgari maaşet haddi dairesinde yardımda bulunmak; fakir ailelerin ikiz çocuklarına, aelûmum öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, hekim, ilâç, yeme, içme, giyinme, barınma, tahsil, terbiye eihetlerinden yardım etmek, fakir hastalara meccanen bakmak, ilâç vermek, fakir cenazelerini meccanen kaldırmak, alil, işten âciz olupta bakacak kimsesi olmıryanlara bakmak;»

MADDE 2. — Aynı kanunun 110 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 110. — Belediye gelirleri:

- A) Âdi;
- B) Olağanüstü;

olmak üzere iki kısmdır.

A) Belediyelerin âdi gelirleri şunlardır:

1. Miktarı kanunlarla gösterilen belediye vergi ve resimleriyle hisse ve munzam kesirleri;

2. Bu kanun mucibince belediyenin ruhsatına mütevakıf olan işler için meclisçe tanzim ve 70 nci maddenin 8 nci fıkrası delâletiyle 71 nci maddeye tevfikan tasdik edilen tarife ve talimat dairesinde alınacak ruhsat harçları;

3. Kanunen istihsali mecburi veya ihtiyari olup belediye devair ve müessesatı tarafından tanzim ve ita kılınacak sıhhi, fennî, snai ve ziraî tetkikata, imtihan ve tecrübelerine ait raporlar, şahadetnameler ve ehliyetnameler için taliplerinden 70 nci maddenin 8 nci fıkrası delâletiyle 71 nci maddede muharrer talimat dairesinde musaddak tarifeye tevfikan alınacak harçlar.

4. Tenvirat, nakliyat, su, kudreti elektrikiye, buz, soğukhava mahzenleri, mezbaha, bağırsak imalâtı, baca tathirâtı gibi hususata tanzifatı umumiye vesaireye ait imtiyaz veya ruhsatı mutazammın musaddak mukaveleler mucibince alınacak belediye hisseleri,

5. 114, 115, 157, 160, 161 nci maddeler mucibince Belediyelere devredilen hizmetler mukabili varidat,

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEİŞTİRİŞİ

4109 sayılı kanuna ek kanun tasarısı

MADDE 1. — 4109 sayılı kanun gereğince tahsil edilmiş olup da, 1945 yılı sonuna kadar yine bu kanuna göre harcanamıyan paraları, Belediyeler içmesuyu tesislerine sarfa yetkilidirler.

6. Avarız ve hasılatı (avarız ve hasılatından **maksat vakfı sahih mâhiyetinde olmayıp avarız na-**mi ile veya muvazaaten mülk suretiyle gerçek ve tüzelkişiler uhdesine tapuca teşkil edilmiş veya edilmemiş gayrimenkuller ile menkul olan bizzat **avarız ve hasılatıdır.**)

7. 116 nci madde mucibince tarhedilerek tesisat ve tamirâtı müstereke masraflarına mukabil iştirak hisseleri,

8. Belediye devair ve müessesatı kayıtlarının emlâk ve arazi ile arsaların harita, plân ve krokilerinin suretlerini talep edenlerden 70 nci maddede muharrer tarifata göre tanzimi edilen tarife mucibince alınacak harçlar,

9. Belediye vergi ve resimlerinin taksitini kanuni müddetin hululünde ve bunların tahakkuku tahsiline tâbi olmıyanların talep vukuunda ödemiyenlerden 112 nci madde mucibince alınacak % 10 nispetindeki cezalar,

10. Belediye vergi ve resimleriyle, alel-ûmum ruhsatiye harçları mektûmatından alınacak cezalar,

11. Gerek Belediye Encümenlerince hükmolunan, gerekse belediye işlerinden dolayı Türk Ceza Kanunu ile hususi kanunlara veya işbu kanuna tevfikân mahkemelerce hükmolunan para cezaları,

12. Zabtolunan eşya bedeli,

13. Belediye teşebbüşleri hasılatı,

14. Müessesat hasılatı,

15. Belediyeye ait ve işbu kanunla muhtelif kanunlar ahkâmında belediyelere devredilmiş ve edilecek menkul ve gayrimenkul emvalin her nevi hasılatı veya esmanı,

16. Belediyelerin akdeyledikleri mukavelât ve taahhüdattan mütevellit her nevi hasılât ve kanunlara muvafık olarak elde edilmiş ve edilecek her nevi varidat;

17. 394 sayılı Hafta Tatili Kanununda yazılı istisnalardan istifade edecek olanlardan senevi beş liradan 50 liraya kadar 70 nci maddenin 7 nci fıkrasına tevfikân tanzim olunacak tarife dairesinde alınacak olan ruhsatiye harcı;

B) Belediyelerin olağanüstü gelirleri :

A bendinde yazılı âdi gelirlerle masraflarının karşılanması mümkün olmıyan ve muhtelif kanunlarla belediyeler tarafmdan ifası mecburi bulunan vazife ve hizmetlerle Belediye Kanu-

nunun belediyelerin hak, yetki ve imtiyazlarından bahseden 19 ncü maddesinin 4 ve 5 numaralı fıkralarındaki işlerin yapılmasına gerekli tesis ve ıslah işlerini sağlamak maksadıyla belediye meclisleri bütçeyi tasdike yetkili makamca onanmak şartıyla ihtiyacın derecesine göre ve belirli müddetle aşağıda yazılı olağanüstü gelirlerin birinci veya bir kaçıncı veya hepsini tahsile karar verebilirler.

1. Sınai müesseselerde ve tramvaylarda kullanılanları hariç olmak üzere, belediye sınırı içinde istihlâk olunan elektriğin beher kilovatına bir kuruşa kadar, havagazının beher metre küpüne 20 paraya kadar, suyun beher metre küpüne 4 kuruşa kadar zam ;

2. Şehir ve kasaba sınırları içinde işleyen otobüslerin bilet bedellerine ve banliyö trenlerinin ve haliç vapurları hariç olmak üzere muayyen tarifeli bütün nakil vasıtalarının birinci mevki biletlerine 1 kuruşa kadar zam ;

(1 numaralı fıkrada yazılı zamlar, faturalara zam suretiyle elektrik ve havagazı ve su müesseseleri; 2 numaralı fıkrada yazılı zamlar, bilet bedellerine ilâveten nakil vasıtalarını işletenler tarafından tahsil edilip, tahsil edildikleri ayın nihayetinden itibaren 75 ncü günü akşamına kadar ilgili belediyeve yatırılır.)

3. Tiyatro, sinema, konser biletlerine % 10 a kadar zam, (Bu zamlar 3702 sayılı kanun hükümleri dairesinde Maliyece tahsil olunarak belediyelere verilir. Bu zam hükümleri, adı geçen kanunun 4 ncü maddesindeki cezalara da şâmilidir.)

4. Belediye vergi ve resimlerinden tahakkuk tahsiline bağlı, olmıyan ve ârzi mahiyette bulunmıyanlara % 50 ye kadar yapılacak zam;

5. Asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki 4109 sayılı kanunun 7 ncü maddesi hükmü gereğince elde olunan gelir. (Bu fıkrada sözü edilen gelirler yalnız asker ailelerine yardım ihtiyacına karşılıktır.)

MADDE 3. — Asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki 4109 sayılı kanunun 4, 5, 9, 11 ve 13 ncü maddelerinin belediyelere taallük eden hükümleri mülğadır.

GEÇİCİ MADDE — Asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki 4109 sayılı ka-

Hü.

nun gereğince tahsil edilmiş olupta, bu kanunun yayımlandığı tarihe kadar belediyelerce sarfedilememiş olan paralar, bu kanunun 2 nci maddesinin (B) bendinde sözü edilen hizmetlere harcanabilir.

MADDE 4. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>Ş. Saraçoğlu</i>	<i>R. Türel</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>A. R. Artunkal</i>	<i>Hilmi Uran</i>
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı
<i>N. E. Sumer</i>	<i>N. E. Sumer</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Yücel</i>	<i>Sırrı Day</i>
Ekonomi Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>R. Karadeniz</i>
	Çalışma Bakanı
	<i>Dr. S. Irmak</i>

İçiş. K.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı gününde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.